

Kendelse af 7. maj 2024 i faglig voldgift 2024-145:

**Fagligt Fælles Forbund
Kampmannsgade 4
1790 København V**
(konsulent Keld Jensen)

mod

**Dansk Industri Overenskomst III
H.C. Andersens Boulevard 18
1553 København V**
for
**CLS Solar Services Ltd.
Tashko Malev Str. 11
2700 Blagoevgrad
Bulgarien**
Dansk RUT: R0047102
(advokat Christian H.M. Mikaelson)

1. Uoverensstemmelsen
2. Den faglige voldgiftsret
3. Sagens behandling ved den faglige voldgiftsret
4. Overenskomstgrundlaget
5. Sagsfremstilling
6. Udleveret materiale om enkelte medarbejdere
7. Forklaringer
8. Påstande og underliggende beregninger
9. Parternes argumentation
10. Opmandens begrundelse og resultat

1. Uoverensstemmelsen

Den indklagede virksomhed, CLS Solar Services Ltd. (CLS), er en bulgarsk virksomhed, som har anvendt medarbejdere fra Bulgarien ved udførelse af arbejde med anlæg af en solcellepark i Skive. Under udførelsen af arbejdet var virksomheden medlem af den danske arbejdsgiverorganisation Dansk Industri Overenskomst III. Som medlem af denne arbejdsgiverorganisation havde virksomheden forpligtet sig til at aflønne sine medarbejdere i overensstemmelse med Bygge- og Anlægsoverenskomsten, en kollektiv overenskomst indgået mellem Dansk Industri Overenskomst III (DI) og fagforeningen Fagligt Fælles Forbund (3F).

Spørgsmålet under sagen er, om virksomheden har aflønnet sine medarbejdere i overensstemmelse med Overenskomsten, eller om virksomheden har betalt de bulgarske medarbejdere for lidt, med den virkning, at fagforeningen kan forlange det beløb betalt, som virksomheden har sparet ved at betale sine medarbejdere mindre end, hvad virksomheden var forpligtet til mindst at betale efter Overenskomsten. Spørgsmålet er navnlig, hvor mange timer der er arbejdet, og om der er betalt korrekt løn for alle timer.

2. Den faglige voldgiftsret

Denne faglige voldgiftsret er etableret i overensstemmelse med reglerne i arbejdsretsloven, lov om Arbejdsretten og faglige voldgiftsretter (lovbekendtgørelse nr. 1003 af 24. august 2017 med senere ændringer).

Undertegnede, fhv. højesteretspræsident Børge Dahl, er efter parternes fælles anmodning herom udpeget som opmand af Arbejdsrettens formand, højesteretsdommer Oliver Talevski, ved Arbejdsrettens brev af 8. februar 2024.

Som partsudpegede medlemmer har følgende deltaget: forhandlingssekretær André Breindahl, 3F, og chefkonsulent, advokat Mathias Staugaard Nielsen, DI.

Under sagen har klager været repræsenteret af konsulent Keld Jensen, 3F, og indklagede af advokat Christian H.M. Mikaelson, DI.

3. Sagens behandling ved den faglige voldgiftsret

3.1. Sagens indbringelse for faglig voldgift og berømmelse

Sagen er efter forudgående fagretlig behandling i henhold til de mellem overenskomstparterne herom i Bygge- og Anlægsoverenskomsten aftalte regler af Fagligt Fælles Forbund ved brev af 15. januar 2024 begæret videreført til faglig voldgift. Den er efter aftale med parterne den 8. februar 2024 berammet til hovedforhandling den 26. april 2024 kl. 10:00 i DI, H.C. Andersens Boulevard 18, 1553 København V. DI har oplyst, at CLS ved berømmelsen af sagen har tilkendegivet, at datoen for hovedforhandlingen, 26. april 2024, kunne accepteres.

3.2. Skriftveksling

Sagens mundtlige hovedforhandling er forberedt med klageskrift af 26. marts 2024 med bilag A-L, L1-L8, M-N og N1-N8, svarskrift af 12. april 2024 og replik af 18. april 2024.

I skriftvekslingen er klagers påstand, at den indklagede virksomhed, CLS Solar Services Ltd., til 3F skal betale 7.890.454,15 kr. med procesrente fra klageskriftets indgivelse. Indklagedes påstand i svarskriftet er frifindelse, subsidiært mod betaling af et mindre beløb end påstået af klager. Det fremgår af skriftvekslingen, at sagen angår et krav om betaling af en besparelse, som klager hævder, at CLS har opnået ved underbetaling af medarbejdere fra Bulgarien for arbejde på pladsen Adresse 1, By 1, i forhold til, hvad CLS som medlem af DI og dermed forpligtet til efterlevelse af Bygge- og Anlægsoverenskomsten efter overenskomsten mindst skulle have betalt de pågældende medarbejdere.

Klager har i klageskrift og replik fremsat en række processuelle opfordringer til den indklagede virksomhed om oplysning af sagen. Disse opfordringer er ikke besvaret. DI oplyser i svarskriftet, at det trods gentagne henvendelser og opfordringer til CLS ikke er lykkedes at opnå virksomhedens stillingtagen til klageskriftet, herunder påstand, anbringender og opfordringer samt yderligere dokumentation for arbejdets udførelse. DI oplyser endvidere, at DI på grund af manglende tilbagemelding fra virksomheden er usikker på, om virksomheden giver møde til hovedforhandlingen, samt hvem der i givet fald vil repræsentere virksomheden og afgive forklaring.

3.3. Begæring om udsættelse af hovedforhandling

3.3.1. Indklagedes begæring om udsættelse

I processkrift af 24. april 2024 begærede DI den berammede hovedforhandling udsat. Det anføres i processkriftet, at advokatfirmaet Bech Bruun den 19. april 2024 har meddelt DI, at de repræsenterer CLS, og den 24. april 2024 kl. 11:28 har fremsendt kopier af en række lønsedler og bankudskrifter for 5-6 af virksomhedens medarbejdere, som angiveligt har arbejdet på projektet, som voldgiftssagen angår, og varslet fremsendelse af en fil på 290 MB indeholdende timesedler fra virksomheden. Processkriftet er fremsendt med en e-mail kl. 14:42, og det oplyses i processkriftet, at DI ”på nuværende tidspunkt” ikke har modtaget denne fil og derfor ikke kan udtale sig om indholdet. DI anfører, at et materiale fra indklagede bestående af dokumentation for allerede afregnet løn, bankudskrifter til dokumentation af korrekt lønoverførsel, arbejdstidsregistreringer mv. forventeligt vil udgøre et væsentligt og relevant bevismateriale og dermed være af væsentlig betydning for indklagede. DI henviser til, at parternes mulighed for via skriftvekslingen at opnå tilstrækkelig og sikker oplysning af sagens materielle grundlag er af afgørende retssikkerhedsmæssig betydning, og gør gældende, at der konkret må siges at være opstået sådanne særlige omstændigheder, at det vil være retssikkerhedsmæssigt betænkeligt at nægte udsættelse af hovedforhandlingen, idet konsekvensen heraf de facto vil være, at indklagede afskæres mulighed for at imødegå klagers beregnings- og opgørelsesgrundlag.

3.3.2. Klagers protest mod udsættelse

Klager protesterede i e-mail af 24. april 2024 kl. 16:52 mod en udsættelse af hovedforhandlingen. Klager henviser til, at den indklagede virksomhed ikke under det forudgående fagretlige forløb har fremlagt dokumentation som aftalt, at den indklagede virksomhed ikke i forbindelse med skriftvekslingen for den faglige voldgiftsret har fremsendt den aftalte dokumentation på trods af opfordring dertil i klageskrift og replik, og at dokumentation heller ikke er fremkommet i forbindelse med begæringen om udsættelse af hovedforhandlingen. Klager har endvidere anført, at klager i sagen agter at føre 6 vidner, som ankommer til København den 25. april 2024.

3.3.3. Opmandens stillingtagen til begæringen om udsættelse

Med e-mail af 25. april 2024 kl. 07:10 sendte undertegnede opmand et protokollat med afslag på begæringen om udsættelse. Protokollatet indeholder følgende:

”10. Opmandens begrundelse og resultat

Indklagede støtter begæringen om udsættelse af hovedforhandlingen på, at der er opstået særlige omstændigheder derved, at den indklagede virksomhed, som ikke har bidraget til oplysning af sagen under dens hidtidige forberedelse for den faglige voldgiftsret, få dage før den berammede hovedforhandling har oplyst at være repræsenteret af en advokat og ønsker at fremlægge materiale af væsentlig betydning for sagen.

Det fremgår ikke af begæringen, hvilke omstændigheder der påberåbes som årsag til, at CLS ikke tidligere under sagens skriftlige forberedelse er fremkommet med, hvad der ønskes fremlagt.

Det forhold, at en indklaget virksomhed ikke under en sags forberedelse medvirker til sagens oplysning, kan ikke i sig selv begrunde en udsættelse af en berammet hovedforhandling. Der var da heller ikke i det indgivne svarskrift nogen begæring om udsættelse, og der har ikke været indsigelser mod forberedelsesprocessen, som efter det oplyste er afviklet i overensstemmelse med de procedureregler, som overenskomstparterne har aftalt herom i Bygge- og Anlægsoverenskomsten.

På denne baggrund er der, som sagen for nærværende er oplyst, ikke grundlag for at imødekomme begæringen om udsættelse. Hovedforhandlingen indledes derfor som berammet den 26. april 2024 kl. 10:00.

Under hovedforhandlingen har den indklagede virksomhed mulighed for at afgive forklaring, herunder i tilknytning til en fornyet begæring om udsættelse, helt eller delvist, af hovedforhandlingen.

Herefter bestemmes:

Indklagedes begæring om udsættelse af hovedforhandlingen tages ikke til følge. Sagen fortsætter som berammet med hovedforhandling den 26. april 2024 kl. 10:00.”

3.4. Hovedforhandlingen

Ved hovedforhandlingens begyndelse konstateredes, at klager var mødt ved konsulent Keld Jensen, 3F, med seks vidner, og at indklagede var mødt ved advokat Christian H.M. Mikaelen, DI.

Advokat Christian H.M. Mikaelen, DI, oplyste, at den indklagede virksomhed, CLS Solar Services Ltd., havde været forskriftsmæssigt indkaldt til deltagelse i hovedforhandlingen, men at der ikke var mødt nogen repræsentant for virksomheden til at deltage i sagens behandling, og at virksomheden ikke havde givet nogen begrundelse for ikke at være mødt.

Advokat Christian H.M. Mikaelson oplyste endvidere, at advokat Nicolai Haven Dyxenborg, advokatfirmaet Bech-Bruun, var mødt som repræsentant for den indklagede virksomhed, CLS Solar Services Ltd., for som tilhører at overvære hovedforhandlingen.

På spørgsmål fra opmanden oplyste advokat Nicolai Haven Dyxenborg, at hans opdrag var på virksomhedens vegne at overvære hovedforhandlingen som tilhører, ikke at bidrage til sagens oplysning eller hovedforhandlingens gennemførelse. Der var således ingen begæring om anden form for medvirken end som tilhører. Opmanden bemærkede på den baggrund, at tilstedeværelsen var noteret og ikke foranledigede yderligere, hvorved bemærkes, at voldgiftsforhandlingen efter arbejdsretslovens § 29, stk. 1, 1. pkt., foregår for åbne døre.

Konsulent Keld Jensen bemærkede, at der i klageskriftet var henvisninger til sagens bilag, som på grund af en kode- eller systemfejl fremstod anderledes end tilsigtet, f.eks. som ”møde den 9. maj 2024, jf. Fejl! Henvisningskilde ikke fundet., side 1”. Parterne var enige om, at dette var uden betydning for forståelsen.

Parterne nedlagde påstande som i skriftvekslingen.

Vidnernes tilstedeværelse under forhandlingen blev drøftet. Parterne var enige om, at vidnerne ikke skulle være til stede, men efter forelæggelse indkaldes en efter en til afgivelse af forklaring. Vidnerne forlod herefter retsforhandlingslokalet.

Sagens bilag blev gennemgået.

Under gennemgangen ønskede klager at fremlægge et nyt bilag K. Det med klageskriftet fremsendte bilag K indeholder kvitteringer for de indbetalinger af pensionsbidrag til PensionDanmark, som virksomheden har foretaget for så vidt angår medarbejdere, hvorom virksomheden har udleveret oplysninger. 3F har imidlertid fra PensionDanmark fået udleveret en samlet oversigt over alle de pensionsindbetalinger, som virksomheden har foretaget for månederne januar-september 2023. Indklagede havde ikke indsigelser mod, at der skete fremlæggelse heraf. Bilaget tillodes herefter fremlagt som nyt bilag K.

Indklagede ytrede ikke noget ønske om fremlæggelse af bilag eller udsættelse med henblik herpå.

Der blev afgivet forklaring af:

- A, nabo til arbejdspladsen,
- B, nabo til arbejdspladsen,
- C, nabo til arbejdspladsen,
- D, nabo til arbejdspladsen,
- E, faglig sekretær, 3F Byområde 1,
- F, faglig sekretær og opmåler, 3F Byområde 1.

På forespørgsel erklærede parterne, at bevisførelsen kunne anses for afsluttet.

Sagen procederedes med hovedindlæg efterfulgt af replik og duplik. Ingen af parterne havde yderligere at tilføje.

Sagen blev optaget til afgørelse.

Da der efter de partsudpegede medlemmers votering ikke var flertal for en afgørelse, træffes denne af opmanden.

4. Overenskomstgrundlaget

4.1. Processuelle sagsoplysningsbestemmelser i Bygge- og Anlægsoverenskomsten

Der er i 2023 Bygge- og Anlægsoverenskomsten § 91 bestemmelser om udenlandske medarbejders løn- og arbejdsforhold. Ifølge § 91, stk. 1, er formålet med disse bestemmelser at sikre, at arbejde omfattet af Overenskomsten foregår på dennes vilkår. Det hedder i § 91, stk. 6, at der på begæring af 3F skal afholdes organisationsmøde, dvs. møde mellem overenskomstparterne, hvis 3F påviser omstændigheder, som giver anledning til at formode, at Overenskomstens bestemmelser ikke bliver overholdt. Om organisationsmødet er det bestemt, jf. § 91, stk. 7, at ud over overenskomstparterne, 3F og DI, skal hvervgiver på arbejdet og den udførende underentreprenør deltage, og mødet skal afholdes inden 48 timer, medmindre andet aftales. På mødet (et såkaldt 48-timersmøde) skal alle relevante baggrundsoplysninger fremlægges, og det påhviler underentreprenøren på mødet at bevise, at Overenskomstens bestemmelser overholdes, jf. § 91, stk. 8. Opnås der ikke på organisationsmødet enighed om,

at Overenskomsten overholdes, kan spørgsmålet videreføres til afgørelse ved faglig voldgift, jf. § 91, stk. 13. Den faglige voldgiftsret skal efter stk. 15 ”tage stilling til, om overenskomstens bestemmelser er overholdt på grundlag af de oplysninger, der er forelagt voldgiftsretten, og i det omfang det er muligt et eventuelt efterbetalingskrav”.

Overenskomstparterne har i et Protokollat af 17. august 2022 om forståelsen af disse bestemmelser om oplysningspligt og bevis præciseret, at i tilfælde, hvor virksomheden ikke har fremlagt ”alle relevante baggrundsoplysninger” på organisationsmødet eller efterfølgende, og sagen bliver videreført til faglig voldgift, skal virksomheden fremlægge de nævnte relevante baggrundsoplysninger for den faglige voldgiftsret. Undlader virksomheden at opfylde denne oplysningspligt under behandlingen af sagen ved faglig voldgift, kommer tvivl om faktum, som kunne have været undgået ved virksomhedens fremlæggelse af ”alle relevante baggrundsoplysninger”, virksomheden til skade i overensstemmelse med dansk rets almindelige regler om processuel skadevirkning og bevis.

4.2. Materielle bestemmelser om løn og arbejdsvilkår i Bygge-og Anlægsoverenskomsten

Hvad løn- og arbejdsvilkår angår, indeholder Bygge- og Anlægsoverenskomsten 2023 bl.a. følgende bestemmelser:

”§ 8 Den ugentlige arbejdstid

1. Den normale effektive arbejdstids længde er pr. uge 37 timer
 2. Den ugentlige arbejdstid fordeles på ugens 5 første dage.
- ...

§ 9. Den daglige arbejdstid

Daglig arbejdstid

1. Den normale daglige arbejdstid lægges mellem kl. 6 og kl. 18. ...
- ...

§ 18 Overarbejde

Udførelse af overarbejde

...

Opgørelse af overarbejde

3. Overarbejde regnes fra normal arbejdstids ophør indbefattet 1/2 times spisepause straks efter dagarbejdstidens ophør.

Spisetiden bortfalder, hvor overarbejds varighed kun omfatter 1 time.

Natarbejde

4. Natarbejde regnes fra og med 4. time efter den normale arbejdstids ophør og til den normale arbejdstids begyndelse med 1/2 times spisetid hver 4. time.

...

§ 20 Overarbejds-, søn- og helligdagsbetaling

Betaling af overarbejde

1. Overarbejde betales i de 3 første timer efter normal arbejdstids ophør med et tillæg til timelønnen af..... 50 %

Af nævnte 3 timer kan 1 time lægges umiddelbart før normal arbejdstids begyndelse, dog ikke før kl. 6.

2. Overarbejde herudover (natarbejde) indtil normal arbejdstids begyndelse betales med et tillæg til timelønnen af 100 %

Søn- og helligdagsarbejde betales med et tillæg til timelønnen af ... 100 %

3. Forannævnte procenttillæg beregnes af mindstebetalingssatsen, jf. § 23.

...

Arbejdsfrie hverdage

4. Ved arbejde på arbejdsfrie hverdage regnes overarbejde fra normal arbejdstids begyndelse.

Fradrag for spisetider

5. I betaling for over-, (nat-), samt søn- og helligdagsarbejde fradrages ikke for spisetiderne.

...

Tidlønsbestemmelser

§ 23 Voksne medarbejdere

1. Mindestbetalingssatsen til voksne medarbejdere udgør pr. time fra begyndelsen af den lønningsuge, hvori indgår:

[1. marts 2022 133,65 kr.]

1. maj 2023 138,15 kr.

...”

I tillæg til lønnen skal der betales:

- 1) feriegodtgørelse på 12½ % af den samlede arbejds løn, jf. Overenskomstens § 65,
- 2) på medarbejderens særlige lønopsparing (tidligere søgnehellidags- og feriefriidagskonto) en procentdel af medarbejderens ferieberettigede løn:
1. marts 2022 12,9 %, 1. marts 2024 14,7 %, jf. Overenskomstens § 69,
- 3) til medarbejdere med 6 måneders erhvervs erfaring mv., jf. Overenskomstens § 54: pensionsbidrag på 12 %, som beregnes af den ansattes ferieberettigede løn plus særlig lønopsparing og feriegodtgørelse – virksomheden betaler fra 1. juni 2023 10 %, den ansatte 2 %, før 1. juni 2023 henholdsvis 8 % og 4 % – sundhedsbidrag på 0,15 %, som betales af virksomheden sammen med pensionsbidraget.

5. Sagsfremstilling

Sagen angår den indklagede virksomheds arbejde med opførelse af en solcellepark på Adresse 1, By 1, for Greenlab By 1 A/S fra begyndelsen af januar 2023 til den 30. september 2023.

DI har oplyst, at den indklagede virksomhed, CLS, har været medlem af DI Overenskomst III fra den 1. december 2022 til og med den 30. september 2023, hvor medlemskabet blev slettet på grund af kontingentrestance.

Det er uomtvistet,

- at CLS's arbejde på pladsen i By 1 efter sin art er omfattet af Bygge- og Anlægsoverenskomsten,
- at virksomheden i kraft af medlemskabet af DI Overenskomst III i medlemsperioden har været forpligtet til at efterleve Bygge- og Anlægsoverenskomsten og mindst aflønne medarbejderne på opgaven i overensstemmelse med overenskomstens regler om mindstebetaling, uanset om medarbejderne er medlem af 3F eller ej,
- at virksomheden er bundet af den mellem overenskomstparterne udviklede praksis, hvorefter 3F ved faglig voldgift kan forfølge krav svarende til virksomhedens besparelse ved ikke at aflønne uorganiserede, udenlandske arbejdstagere med det, som efter overenskomsten minimalt skulle have været betalt,
- at virksomheden i medfør af medlemskabet af DIO III og den deraf følgende pligt til efterlevelse af Bygge- og Anlægsoverenskomsten og hermed forbundne fagretlige regler i sager, som angår overenskomstens efterlevelse i medlemsperioden, og som er rejst i

medlemsperioden, er repræsenteret af DIO Overenskomst III, også selv om medlemskabet i mellemtiden er ophørt, og

- at det, som overenskomstparterne er enige om i tvister om overenskomstbaserede rettigheder og pligter, er organisationernes medlemmer bundet af, idet organisationerne disponerer med hjemmel i medlemsforholdet med bindende virkning for medlemmerne i alle tvister, der angår anvendelsen af overenskomsten, jf. herved arbejdsretslovens § 23, stk. 1, 1. pkt.

Sagen er indledt med 3F's brev af 9. maj 2023 til DI (sagens bilag D s. 1) med anmodning om organisationsmøde i henhold til Bygge- og Anlægsoverenskomstens § 89. Det hedder i brevet bl.a., at 3F har besøgt pladsen løbende fra den 20. marts 2023, og at 3F har konstateret, at der ikke bliver arbejdet efter det, som virksomheden har oplyst som den daglige og ugentlige arbejdstid.

Mødet blev afholdt den 31. maj 2023. I mødet deltog repræsentanter for overenskomstparterne. Fra virksomheden deltog G og H. Det hedder i det af overenskomstparterne underskrevne referat (sagens bilag D s. 2) bl.a.:

”Sagen forhandlede.

Pladsen er opstartet 9. marts 2023 og forventes afsluttet i august 2023.

Der er p.t. 18 mand på pladsen, færre i begyndelsen.

Virksomheden fremlagde en bemandingsliste fra marts til d.d.

Der arbejdes kl. 08.00 – 16.30, inkl. 1 times pause, mandag til torsdag og fredag kl. 08.00 til 16.00, inkl. 1 times pause.

Hvis medarbejderne hjemsendes p.g.a. regnvejr, vil de tabte timer blive forsøgt arbejdet på andet tidspunkt. Dette vil fremgå af timesedlerne.

Der er indgået en aftale om arbejdstid med hver enkelt medarbejder.

Virksomheden oplyser at der normalt ikke arbejdes om lørdag og søndag. 3F oplyser at de har observeret, at der er arbejdet på nogle lørdage. Virksomheden oplyste at i så tilfælde vil det fremgå af timesedlerne.

Virksomheden betaler for logi og transport, medarbejderne er på egen kost.

Det blev aftalt, at virksomheden fremsender følgende dokumentation for 5 af 3F udvalgte medarbejdere: J, K, L, M, N.

Dokumentationen omfatter:

Ansættelsesbeviser

Timesedler

Aftale om arbejdstid
Lønsedler
Pensionsindbetaling for den enkelte medarbejder.

Dokumentationen fremsendes af virksomheden til DI, så den kan være fremsendt til 3F, senest 9. juni 2023.”
Senest den 9. juni 2023.”

3F anmodede i brev af 17. august 2023 til DI om opfølgende organisationsmøde med henvisning til, at 3F ved gennemgang af den fremsendte dokumentation havde konstateret, ”at der ikke er fremsendt den dokumentation som er aftalt i referatet, til trods for at have rykket for den, er den endnu ikke fremsendt” (sagens bilag E s. 1).

Mødet blev afholdt den 22. september 2023. I mødet deltog repræsentanter for overenskomstparterne. Fra virksomheden deltog O og G. Det hedder i det af overenskomstparterne underskrevne referat (sagens bilag E s. 2-3) bl.a.:

”Sagen forhandlede.

CLS Solar Technologies fremsender en komplet liste, med start og slutdato over alle ansatte på pladsen fra start februar til ultimo september 2023.

Når 3F modtager den nye liste, udpeger 3F 5 stk. yderligere medarbejdere, der skal fremsendes dokumentation for.

Den nye liste skal fremsendes til DI DIO III ...@.di.dk senest 29.9.2023.

Den nye dokumentation skal indeholde der

Ansættelsesbeviser

Timesedler

Lønsedler

Pensionsindbetalinger for den enkelte medarbejder

Bankoverførsler for den enkelte medarbejder

Bul[g]arske lønsedler

For de 5 der tidligere er fremsendt dokumentation for, J, M, P, L og K, fremsendes yderligere timesedler og lønsedler for perioden maj til september 2023.

Der fremsendes for de 5 tidligere medarbejdere dokumentation for bankoverførsel til den enkelte fra februar 2023 til september 2023.

Der fremsendes dokumentation for de 5 tidligere medarbejdere at SH er afregnet for de helligdage der er afholdt samt at feriepenge og SH er tilgængelige.

Der fremsendes den originale lønseddel de 5 tidligere personer får udleveret.

Den yderligere dokumentation for de tidligere medarbejdere fremsendes senest 16. oktober 2023 til ...@di.dk.

3F fremsender regneark til ...@di.dk senest 26. oktober 2023 på 5 tidligere fremsendte personer.

Næste møde torsdag den 2. november 2023 kl. 10.00.

CLS Technologies skal på mødet have en tegningsberettiget med.”

Opfølgingsmøde 2 blev afholdt den 20. december 2023. I mødet deltog repræsentanter for overenskomstparterne. Fra virksomheden deltog Q og O. Det hedder i det af overenskomstparterne underskrevne referat (sagens bilag F s. 1) bl.a.:

”Sagen forhandlede.

Firmaet fremsender Bulgarske lønsedler for de 10 ansatte der tidligere er fremsendt dokumentation på i perioden samt underskrevne timesedler og attendance sheets udført fra firmaet.

Dokumentation fremsendes senest 22.12.23.

Firmaet oplyser at Eurowind har andre underentreprenører på pladsen.

3F gør gældende: virksomheden har præsteret flere timer end hvad medarbejderne er blevet afregnet for eller fremsendt timeregistreringer på, ligeledes er der udført arbejde i weekenden og på Søgnehelligdage uden overtidbetaling.

Virksomheden gentog det der blev oplyst på første møde, at når medarbejderne ikke kunne udføre arbejde på grund af dårligt vejr, blev de timer udført på andre dage, og der blev ikke betalt for ventetid eller overtid for de timer der blev præsteret efterfølgende. Virksomheden har ikke dokumenteret Feriegodtgørelse eller Særlig opsparing er hensat eller afregnet til den enkelte medarbejder, der er ikke afregnet kr. 1.300 på de dage hvor overenskomsten pålægger en betaling af de kr. 1.300.

Virksomheden har ikke fremsendt den aftalte dokumentation, til trods for at det er præciseret i to efter hinanden underskrevne referater.

DI DIO III tager forbehold for ovenstående.

3F forbeholder sig retten til at videreføre sagen.

...”

3F begærede herefter, som nævnt, i brev af 15. januar 2024 til DI sagen indbragt for faglig voldgift.

Den indklagede virksomhed har, som nævnt, ikke bidraget til sagens oplysning under forberedelsen for den faglige voldgiftsret forud for begæringen om udsættelse. Der er heller ikke efter afslaget herpå af eller på virksomhedens vegne fremlagt yderligere materiale. Virksomheden er, som nævnt, uden meddelelse derom og begrundelse derfor udeblevet fra hovedforhandlingen, og indklagede har ikke under denne begæret hel eller delvis udsættelse med henblik på fremlæggelse af yderligere materiale.

Parterne er enige om, dels at 3F med klageskriftet har fremlagt alt det materiale, som virksomheden er fremkommet med under det forudgående fagretlige forløb, dels at CLS ikke har fremlagt alt det materiale, som under det forudgående fagretlige forløb er aftalt fremlagt.

Et hovedspørgsmål under sagen er, hvor mange medarbejdere der har arbejdet på pladsen hvor mange dage og hvilket antal timer.

Til belysning heraf foreligger fra virksomheden ”Attendance Sheet” for månederne februar (10.-28.), marts (1.-31.) og april (1.-30.) 2023 for de i første omgang af 3F udvalgte fem medarbejdere: N2, N3, N5, N7 og N8 (sagens bilag H).

Ifølge disse skemaer har disse fem medarbejdere i februar 2023 arbejdet:

- mandag-torsdag 7,5 timer,
- fredag 7 timer,
- et varierende antal timer lørdag (2, 3, 5 eller 6 timer),

i alt mellem 104 og 112 timer.

I marts 2023 er de opført til at have arbejdet:

- 7 timer mandag-onsdag,

- 7 timer første og sidste torsdag, 6,5 timer anden og tredje torsdag og henholdsvis 6 (tre af dem) og 6,5 (to af dem) fjerde torsdag,
 - 7 timer første fredag, 6,5 timer anden og tredje fredag, 6 timer fjerde fredag og henholdsvis 6 (to af dem) og 6,5 (tre af dem) sidste fredag,
 - 2 timer første og tredje lørdag, ingen timer anden og fjerde lørdag,
- i alt henholdsvis 160 timer (tre af dem) og 161 timer (to af dem).

I april 2023 er de ligeledes opført til at have arbejdet i alt henholdsvis 160 timer (tre af dem) og 161 timer (to af dem) – mellem 5 og 7,5 timer mandag-fredag, 4 timer de første tre lørdage, 3,5 og 3 timer de næste lørdage

Om den præsterede arbejdsmængde foreligger endvidere for hver dag med arbejde udfyldte skemaer, som er fremsendt af virksomheden i forbindelse med det sidste opfølgende organisationsmøde (sagens bilag J, 434 sider). Skemaerne ser således ud:

CLS Solar Services

Project name: Greenlab, Denmark

Date: [weekday]

[xx.xx.2023]

CHECK-IN			CHECK-OUT		
Name	Start work at:	Signature	Name	Finish work at:	Signature
1. AA	08:00		AA	16:30	
2. BB	08:00		BB	16:30	
3. CC	08:00		CC	16:30	
4. DD	08:00		DD	16:30	
...					

De fremlagte skemaer starter med mandag den 13. marts 2023 og slutter med fredag den 29. september 2023. Der er ifølge skemaerne arbejdet på pladsen samtlige mandage til fredage i hele perioden, bortset fra torsdag den 8. og fredag den 9. juni 2023. Der er ingen skemaer for arbejde lørdage eller søndage. Der er ifølge skemaerne alle mandage til torsdage af samtlige medarbejdere arbejdet fra 08:00 til 16:30, alle fredage af samtlige medarbejdere fra 08:00 til 16:00. Navne og tider er maskinskrevne, signaturer håndskrevne. Nogle få dage i maj er de to

første medarbejdere i dagens skema opført med 16:00 som sluttidspunkt i stedet for 16:30 som for alle øvrige.

Antal medarbejdere er ifølge skemaerne (bilag J) om onsdagen de pågældende uger (ugerne 11-39): 18, 18, 19, 22, 15, 15, 17, 22, 29, 26, 21, 20, 24, 28, 33, 33, 40, 48, 47, 45, 46, 38, 43, 43, 52, 56, 56, 54 og 42. Det er oplyst, at 83 forskellige personer har arbejdet på projektet.

Af nyt bilag K fremgår, at virksomheden i 2023 har indbetalt pensionsbidrag for følgende antal medarbejdere:

<i>Periode</i>	<i>Antal medarbejdere</i>	<i>I alt indbetalt</i>
Jan/Feb	16	70.002,50 kr.
Marts	19	89.829,16 kr.
April	20	73.280,22 kr.
Maj	7	25.919,88 kr.
Juni	8	25.247,54 kr.
Juli	6	20.300,21 kr.
August	5	10.067,97 kr.
September	6	19.849,65 kr.

Af bilaget fremgår, at indbetalingerne angår By 1 – 1 indbetaling i marts, 1 i april og 1 i august til dels By 2.

6. Udleveret materiale om enkelte medarbejdere

6.1. Medarbejderne

Det materiale, som CLS under det forudgående fagretlige forløb har udleveret vedrørende i alt 9 beskæftigede bulgarere på pladsen i By 1, har klager fremlagt som bilag N-N8.

Medarbejderne er:

- N, bilag N,
- N1, bilag N1,
- N2, bilag N2,
- N3, bilag N3,
- N4, bilag N4,
- N5, bilag N5,
- N6, bilag N6,
- N7, bilag N7,
- N8, bilag N8.

Medarbejderne omtales i det følgende som N, N1 osv.

6.2. Ansættelsesbeviser

For fem af medarbejderne, N2, N3, N5, N7 og N8, er fremlagt ansættelsesbevis. De er alle udfærdiget på den som bilag 4 til Bygge- og Anlægsoverenskomsten medtagne formular (med dansk og engelsk tekst, fremlagt som s. 1-4 i de respektive bilag).

Datoerne for underskrivelse er:

- N8 20.09.2021,
- N7 20.01.2022,
- N3 02.12.2022,
- N2 og N5: 10.02.2023.

N8 angives ansat pr. 20.09.2021, alle øvrige pr. 17.09.2021. Alle angives ansat til arbejde på Solar Park Område 1 og Solar Park Greenlab.

Den personlige timeløn på ansættelsestidspunktet ved timelønsarbejde er i samtlige angivet at være 21.130,43 kr. En månedsløn af den størrelse svarer ved 37 timer om ugen til overenskomstmæssig mindstebetaling på 133,65 kr. i de første 4 måneder af 2023.

6.2. Bulgarsk ”labor contract” og ”Additional Agreement”

For de fem medarbejdere med ansættelsesbeviser, jf. afsnit 6.1, følger i bilagene s. 5-6 en uoversat kontrakt på bulgarsk med følgende numre:

- N8 No. 28 / 20.09.2021
- N7 No. 58 / 20.01.2022
- N3 No. 154 / 02.12.2022
- N2 No. 165 / 10.02.2023
- N5 No 167 / 10.02.2023.

For disse fem medarbejders vedkommende følger herefter en ”Additional Agreement to Labor Contract No. ...” med angivelse af ovenstående nummer for pågældende medarbejder. Citeret fra bilag N2 vedrørende medarbejder N2 (s. 7-8) hedder det i disse bl.a.:

“1. The Employer posts the employee in Denmark and Spain for activities related with construction of photovoltaic power plants in accordance with the attached schedule.

2. The duration of posting is from 10.02.2023 to 30.04.2023.

3. Basic monthly salary:

For Denmark and Spain: 2875 euro /two thousand eight hundred seventy-five euro/ for a 37-hour working week.

4. The remuneration is paid on the 10th day of the month following the work done.

5. Conditions for overtime work: the Employee will not work overtime and night work.

6. With basic paid annual leave in the amount of 25 working days.

7. The worker will travel to Denmark and Spain by organized transportation by the company.

8. The accommodation expenses will be paid by the Employer.

9. The Employer has the right to pay a bonus based on the performance on site and the results achieved by the worker.

All the travel costs for his place to work Denmark and Spain and way back to Bulgaria after the time of posting expires will be paid by the Employer.

The present additional agreement is concluded in two identical copies, one for each of the parties and it's an integral part of the labor contract No. 165/10.02.2023.”

Beløbet 2.875 Euro svarer med en vekselkurs på 7,43 kr. til 21.367 kr.

Der foreligger vedrørende N2 en tilsvarende ”Additional Agreement” indgået den 30. maj 2023 for perioden ”30.05.2023 to 31.08.2023” (bilag N2 s. 9-10).

Helt tilsvarende tillægsaftaler foreligger for:

- N5 og N8 for de samme perioder (N5 og N8 s. 7-12),
- N3 og N7 for perioden 10.02.2023-30.04.2023 (N7 s. 7-8, N3 s. 7-8).

6.3. Fire medarbejderes engelsksprogede lønsedler

Vedrørende N foreligger der lønsedler for lønperioderne juni, juli, august og september 2023 (bilag N s. 1-8). Den enkelte lønseddel indeholder et hoved med angivelse af hans navn (N), stilling (Construction worker), lønperiode (kalendermåned), antal arbejdstimer, timeløn, ansættelsesdato (29 June 2023) mv. Herunder er der følgende angivelser – med tallene fra lønsedlen for juli 2023 med angivelse i det ovenstående hoved af 160 arbejdstimer:

Name: N2 [sic!]

	Base salary	21 367		DKK
Holiday allowance	4 059,81	19%		DKK
Public Holidays	4 195,50	16,50%		DKK
Pension contribution				
1. Pension employer	3 702,84	12,50%		DKK
2. Health contribution	44,43	0,15%		DKK
	Employer Gross salary	33 370		DKK
3. Employee pension contribution ...	592,45	2%		DKK
Total contribution to Pension Danmark	3 702,84			DKK

Nøgletallene i de fremlagte lønsedler for N er:

Payroll period	Worked hours	Base salary	Angivne Hourly wage	Beregnet timeløn
Juni 2023	8	1.105 DKK	138 133,90 DKK	138,15 kr.
Juli 2023	160	21.367 DKK	134 133,90 DKK	133,55 kr.
August 2023	127	17.628 DKK	139 133,90 DKK	138,80 kr.
September 2023	127	17.628 DKK	139 133,90 DKK	138,80 kr.

Beregnet timeløn er Base Salary divideret med Worked hours

Der er vedrørende N1 fremlagt tilsvarende lønsedler for månederne februar-september 2023 (bilag N1 s. 1-16) med angivelse af 10. februar 2023 som ansættelsesdato og følgende nøgletal:

Måned	Working hours	Base salary
-------	---------------	-------------

Februar	104	13.925 kr.
Marts	160	21.367 kr.
April	160	21.367 kr.
Maj	153	21.367 kr.
Juni	153	21.367 kr.
Juli	153	21.367 kr.
August	127	17.628 kr.
September	127	17.628 kr.

Der er vedrørende N4 fremlagt tilsvarende lønsedler for månederne februar-juli 2023 (bilag N4 s. 1-17) med angivelse af 11. januar 2023 som ansættelsesdato og følgende nøgletal:

Måned	Working hours	Base salary
Februar	160	21.423 kr.
Marts	160	21.367 kr.
April	160	21.367 kr.
Maj	153	21.367 kr.
Juni	153	21.367 kr.
Juli	29	4.069 kr.

Der er vedrørende N6 fremlagt tilsvarende lønsedler for månederne februar-juli 2023 (bilag N6 s. 1-12) med angivelse af 10. februar 2023 som ansættelsesdato og følgende nøgletal:

Måned	Working hours	Base salary
Februar	104	13.925 kr.
Marts	160	21.367 kr.
April	160	21.367 kr.
Maj	153	21.367 kr.
Juni	153	21.367 kr.
Juli	29	4.069 kr.

6.5. Fem medarbejderes engelsksprogede og bulgarske lønsedler

Der er vedrørende N2 fremlagt tilsvarende lønsedler for månederne februar-april 2023 (bilag N2 s. 11-16) med angivelse af 10. februar 2023 som ansættelsesdato og følgende nøgletal:

Måned	Working hours	Base salary
Februar	104	13.925 kr.
Marts	160	21.367 kr.
April	160	21.367 kr.

For månederne maj, juni og juli 2023 foreligger der oplysning om bl.a. ”Base salary” i danske kroner, henholdsvis 21.367 kr., 21.367 kr. og 20.349 kr. (bilag N2 s. 17, 19 og 21).

For juni måned foreligger der en translatøroversættelse fra bulgarsk til engelsk af ”Pay-slip for June 2023” (bilag N2 s. 18 og 20). Det fremgår heraf, at ”Base salary” er BGN 5623.01, i anden rubrik er samme beløb betegnet ”Remuneration for workdays”. Fra dette beløb er trukket BGN 468,52, ”Compulsory social security contributions” (bidrag til diverse sociale fonde vedr. ”Pension”, ”Unemployment”, ”General disease” mv.) og BGN 515,45, Tax (”Income”), i alt BGN 983,97, hvorved fremkommer ”Amount payable” BGN 4639.04 ”Via bank”.

Med en vekselkurs på 3,80 kr. svarer BGN 5.623,01 til 21.367 kr.

Der er tilsvarende engelsksprogede og bulgarske lønsedler for N3, N5, N7 og N8 med angivelse af ansættelse 10. februar 2023 og oplysninger om tilsvarende løn i kr. og BGN i perioden februar-september 2023.

6.6. Bankoverførsler

Vedrørende N2 foreligger der bankudskrifter translatøroversat fra bulgarsk til engelsk (bilag N2 s. 25-30), hvoraf fremgår, at CLS har overført beløb til N2 beskrevet som ”salary”, ”salaries + travel allowance”, ”salary + extra pay”: den 2. marts 2023 1.000 BGN (”Advance”), den 4. april 2023 2.451 BGN, den 4. maj 2023 6.595 BGN, den 31. maj 2023 6.552 BGN, den 7. juli 2023 8.043 BGN og den 2. august 2023, 6.756 BGN.

Tilsvarende materiale foreligger vedrørende N3 (bilag N3 s. 32-34), N4 (bilag N4 s. 30-32), N7 (bilag N7 s. 28-32) og N8 (bilag N8 s. 30-32). Vedrørende N4 foreligger der en sådan udskrift vedrørende en overførsel den 3. marts 2023 af "Salary January 2023", 630 euro/1.230.17 BGN.

6.7. Kvitteringer for indbetaling af pensionsbidrag

Materialet vedrørende medarbejderne N2, N3, N5, N7 og N8 indeholder kvitteringer for indbetalinger vedrørende de pågældende til PensionDanmark, også fremlagt som bilag K, der er erstattet af nyt bilag K, som medtager samtlige indbetalinger foretaget af virksomheden.

7. Forklaringer

7.1. A har forklaret, at hun er nabo til pladsen for anlægsarbejdet. Hun bor 6-700 meter fra pladsen. Hun er kontorassistent og på arbejde 3 timer om dagen og er derfor rigtig meget hjemme. Arbejdet er meget støjende. Der bliver banket pæle i jorden. Efterhånden som det blev lyst foregik det fra tidlig morgen til sen aften, også i weekenden. Det var fra kl. 6 om morgenen, og hun kunne også høre dem ved 10-11 tiden om aftenen. Der blev arbejdet alle dage, hvor det ikke regnede. Når hun kørte forbi, kunne hun se, at de stod og hamrede med nogle maskiner. Hun ved ikke, hvilket firma de kom fra.

7.2. B har forklaret, at han er nabo til pladsen for anlægsarbejdet. Han bor 6-800 meter fra pladsen. Han er selvstændig og væk hjemmefra mandag til torsdag. Han er kørt forbi pladsen mandag morgen ved halv seks-tiden og torsdag sen eftermiddag samt i weekenden. Han har da kunnet se, at der blev arbejdet på pladsen. På det hjørne af pladsen han kunne se, var der en 4-5 stykker. Når han var hjemme, kunne det høres, at der blev arbejdet på pladsen. Der blev brugt en lille bobcat til at banke pæle ned og en slagnøgle til at spænde jernrammer sammen.

7.3. C har forklaret, at han bor 2 km fra pladsen og har jagten på et areal lige ved siden af pladsen. Han er rejsemontør og kører forbi pladsen ved 2-tiden natten til mandag, og når han kommer hjem sen eftermiddag/tidlig aften torsdag samt i weekenden, navnlig lørdag, hvor han formiddag eller eftermiddag kører til By 1 for at handle. Han har set, hvordan der blev hamret pæle ned og samlet rammer. Der blev anvendt en maskine på larvebånd med en hammer. Der blev ikke arbejdet om natten, men når han ellers kørte forbi, blev der arbejdet, også i weekenden. Der blev også arbejdet i påsken, hvor han var jagt på arealet op til og kunne høre, hvordan der blev hamret.

7.4. D har forklaret, at han bor 3 km fra pladsen. Han kører hver dag forbi pladsen på vej til arbejde ca. 05:40 og på vej hjem ca. 16:30. Han kører også forbi pladsen mandag, onsdag og fredag om aftenen, fordi hans søn spiller håndbold i By 1 17:30-20:00 mandag og onsdag, 16:30-19:00 fredag. Der bliver altid arbejdet, når han passerer, hvis det ikke regner. Der bliver kørt med en minilæsser med rammer til solceller og en bobcat, der hamrer pæle i jorden. Der bliver også arbejdet i weekenden. Han kommer tit forbi om lørdagen, fordi de kører til By 1 for at købe ind eller besøge familie eller venner. Der blev arbejdet på pladsen fra uge 1 eller 2 i 2023. Der var ekstremt mange mennesker på pladsen, da de startede med at lægge solceller på.

7.5. E har forklaret, at han som faglig sekretær i 3F Byområde 1 i 2023 har besøgt pladsen mange gange og hver gang har kunnet konstatere, at CLS havde folk i arbejde på pladsen. De gik med de sort/gule veste, som folkene fra CLS havde på, når han talte med dem på pladsen, og som hang i deres skurvogn. Det er en stor plads, og det er ikke muligt et sted fra at overse hele pladsen og se, hvor mange der er i gang. Han har registreret følgende besøg på pladsen:

- mandag den 20. marts kl. 9, set 18 i arbejde på pladsen i gang med at banke pæle ned og 5 i skurvogn i gang med at samle bolte,
- lørdag den 25. marts kl. 13 med observation af 9 i arbejde,
- påskelørdag den 8. april kl. 9 med observation af 14 i arbejde,
- mandag den 1. maj kl. 14 med observation af 12 i arbejde,
- tirsdag den 9. maj kl. 17 med observation af 13, bankede pæle ned, satte vandrette jern på,
- fredag den 16. juni kl. 14 med observation af 13 i arbejde,
- lørdag den 1. juli kl. 9 med observation af 15 i arbejde,
- onsdag den 9. august kl. 18 med observation af 7 i arbejde,
- fredag den 25. august kl. 18 med observation af 9 i arbejde og
- søndag den 10. september kl. 9 med observation af 7 i arbejde.

Han har ikke set andre end CLS-folk på pladsen, han ved ikke, om der var andre end CLS-folk på pladsen.

7.6. F har forklaret, at han som faglig sekretær i 3F Byområde 1 laver opsøgende arbejde. Han besøgte sammen med E pladsen den 20. marts 2023. De talte med ledelsen og fik at vide, at der blev arbejdet 7,5 timer mandag-torsdag og 7 timer fredag. Han er løbende kørt forbi pladsen fra starten af januar 2023 og har set, at der blev arbejdet. I begyndelsen af marts talte han med

folkene i marken og fik at vide, at de arbejdede 10 timer om dagen mandag-fredag med en ½ times pause og 7 timer lørdag.

8. Påstande og de underliggende beregninger

8.1. Påstandene

Klager har nedlagt påstand om, at CLS Solar Services Ltd. til Fagligt Fælles Forbund skal betale 7.890.454,15 kr., subsidiært et af voldgiftsretten fastsat beløb, alt med procesrente fra den 26. marts 2024.

Indklagede har påstået frifindelse, subsidiært mod betaling af et mindre beløb.

8.2. Klagers beregninger af virksomhedens besparelse

På grundlag af de oplysninger, som foreligger om de ni medarbejdere, som virksomheden har udleveret oplysninger om, og det i øvrigt foreliggende, har klager for hver enkelt af disse ni i regneark beregnet, hvad der til hver af dem efter Bygge- og Anlægsoverenskomsten mindst skulle have været betalt. Herfra er trukket, hvad virksomheden anses at have dokumenteret at have betalt til hver af dem. Resultatet udgør det beløb, som klager mener, at virksomheden har underbetalt den pågældende med i forhold til, hvad vedkommende efter overenskomsten mindst skulle have haft.

Opgørelsen af, hvad der mindst skulle have været betalt, bygger på indtastning dag for dag af det antal timer, den pågældende medarbejder antages at have været på arbejde ud fra de oplysninger herom, som virksomheden under det forudgående fagretlige forløb er fremkommet med i sagens bilag H, J og L-L8. Klager har lagt til grund, at alle medarbejderne i de perioder, de har været på pladsen, har arbejdet 9,5 timer mandag-fredag og 7 timer lørdag. Klager har lagt til grund, at medarbejderne ikke arbejdede på pladsen i Skive den 8. og 9. juni 2023 eller i uge 33, 14.-20. august 2023.

Det udførte antal timer den enkelte dag er sat i forhold til en normalarbejdstid på 7,5 timer mandag-torsdag og 7 timer fredag og maskinelt fordelt på:

- Normal 100%,
- Overtid 150%,
- Overtid 200%,
- Pause 150%,

- Pause 200%.

Timerne er for hver enkelt medarbejder lagt sammen måned for måned fordelt som nævnt. I opgørelsen af, hvad der skulle have været betalt, indgår prisen på timerne i de forskellige grupper ud fra et krav om aflønning af normaltimer med overenskomstens minimalsats, som januar-april 2023 var 133,65 kr. og derefter 138,15 kr. Ud fra det, der skulle have været betalt i løn, beregnes feriegodtgørelse og særlig lønopsparing (SH- og FF-godtgørelse) samt pensionsbidrag. I opgørelsen indgår, hvad klager har anset det for godtgjort, at medarbejderen har fået betalt i løn, nemlig løn for 37 timer om ugen med overenskomstens minimalsats (133,65/138,15 kr.) og pensionsbidrag indbetalt til PensionDanmark. Feriegodtgørelse og særlig opsparing indgår ikke, idet klager ikke anser betaling heraf for sket.

Opgørelsen for så vidt angår N er fremlagt som bilag L. Der er for ham indtastet timer for perioden 30. juni-30. september 2023, i alt 9,5 timer juni, 227,5 timer juli, 192 timer august og 234,5 timer september, i alt 663,5 timer. Han anses at fået udbetalt løn for månederne juni-september 2023 med henholdsvis 1.105 kr., 21.367 kr., 17.628 kr. og 17.628 kr. I opgørelsen indgår, at der er betalt pensionsbidrag for ham med i alt 8.357,46 kr. Opgørelsen munder ud i følgende:

Skyldig løn	59.907,70 kr.
Feriegodtgørelse	14.704,46 kr.
SH- og FF-godtgørelse	15.175,01 kr.
<u>Pension</u>	<u>6.615,33 kr.</u>
<u>Krav i alt</u>	<u>96.402,50 kr.</u>

Tilsvarende opgørelser er foretaget for de øvrige otte i bilag L1-L8. Om de enkelte medarbejdere bemærkes:

- **N1, bilag L1**

Arbejdet i *perioden* 1. maj-30. september 2023.

Antal timer:

Maj 246,5, Juni 237, Juli 234,5, August 192, September 234,5, i alt 1.144,5 timer.

Udbetalt løn:

21.367 kr. i maj, juni og juli, 17.628 kr. i august og september.

Indbetalt pension:

13.774,48 kr.

Krav:

175.134,59 kr.

- **N2, bilag L2**

Arbejdet i *perioden* 9. februar-29. juli 2023

Antal timer:

Februar 154, Marts 246,5, April 225, Maj 246,5, Juni 237, Juli 225, i alt 1.334 timer.

Udbetalt løn

13.925,40 kr. i februar, 21.367 kr. i marts, april, maj og juni, 20.349,95 kr. i juli.

Indbetalt pension:

15.109,45 kr.

Krav:

197.946,44 kr.

- **N3, bilag L3**

Arbejdet i *perioden* 8. februar-30. september 2023

Antal timer:

Februar 163,5, Marts 246,5, April 225, Maj 246,5, Juni 237, Juli 234,5, August 192, September 234,5, i alt 1.779,5 timer.

Udbetalt løn

14.965,53 kr. i februar, 21.367,44 kr. i marts, april, maj, juni og juli, 17.628,35 kr. i august og september.

Indbetalt pension:

20.481,71 kr.

Krav:

264.159,56 kr.

- **N4, bilag L4**

Arbejdet i *perioden* 1. februar-8. april 2023

Antal timer:

Februar 218, Marts 246,5, April 61,5, i alt 526 timer.

Udbetalt løn

21.423 kr. i februar, 21.367 kr. i marts, 4.954,30 kr. (37 timer á 133,90 kr.) i april.

Indbetalt pension:

5.541,98 kr.

Krav:

73.005,04 kr.

- **N5, bilag L5**

Arbejdet i *perioden* 8. februar-5. august 2023

Antal timer:

Februar 163,5, Marts 246,5, April 225, Maj 246,5, Juni 237, Juli 234,5, August 45, i alt 1.398 timer.

Udbetalt løn

13.925,40 kr. i februar, 21.367,44 kr. i marts, april, maj, juni og juli, 4.592,60 kr. i august.

Indbetalt pension:

17.740,56 kr.

Krav:

205.100,42 kr.

- **N6, bilag L6**

Arbejdet i *perioden* 2. maj-24. juni 2023

Antal timer:

Maj 237, Juni 189,5, i alt 426,5 timer.

Udbetalt løn

21.367 kr. i maj, 14.862,90 kr. i juni.

Indbetalt pension:

4.694,80 kr.

Krav:

70.036,59 kr.

- **N7, bilag L7**

Arbejdet i *perioden* 9. februar-5. august og igen 11.-30. september 2023

Antal timer:

Februar 154, Marts 246,5, April 225, Maj 246,5, Juni 237, Juli 234,5, August 45, September 163,5, i alt 1.552 timer.

Udbetalt løn

14.008,95 kr. i februar, 21.495,65 kr. i marts og april, 21.367,44 kr. i maj, juni og juli, 4.620,12 kr. i august og 12.652,67 kr. i september.

Indbetalt pension:

17.796,82 kr.

Krav:

230.058,22 kr.

- **N8, bilag L8**

Arbejdet i *perioden* 9. februar-22. juli og igen 7.-30. september 2023

Antal timer:

Februar 154, Marts 246,5, April 225, Maj 246,5, Juni 237, Juli 170,5, September 189,5, i alt 1.469 timer.

Udbetalt løn

14.008,95 kr. i februar, 21.495,65 kr. i marts og april, 21.367,44 kr. i maj og juni, 15.262,47 kr. i juli, 16.804,45 kr. i september.

Indbetalt pension:

18.395,05 kr.

Krav:

216.235,15 kr.

Klager har i sagens bilag M foretaget en samlet opgørelse. Kravene for de ni medarbejdere er i opgørelsen sammenlagt til 1.528.078,63 kr. Det antal timer, som de ni medarbejdere ifølge klager i alt har arbejdet på pladsen, har klager sammenlagt til 10.885,5. Dette tal har klager omregnet til 46,45 mandemåneder ved at dividere med et månedligt timetal på 234,35. Herved fremkommer en besparelse pr. mandemåned på 32.897,45 kr.

Klagers synspunkt er, at virksomhedens gennemsnitlige besparelse pr. måned for de ni medarbejdere må anses for at svare til den besparelse, virksomheden i gennemsnit har opnået pr. mandemåned for samtlige medarbejdere. I sagens bilag M er det samlede antal mandemåneder præsteret på pladsen fra januar 2023 til udgang september 2023 angivet til 239,85. Om opgørelsen heraf hedder det i bilag M: ”antal mandemåneder jf. attendance sheets 1, og 2 + pensionsindbetalinger jan-feb 2023”. Klager har oplyst, at ud fra virksomhedens egne oplysninger i bilag J suppleret med bilag H og pensionsindberetningerne for januar og februar

er der efter virksomhedens oplysninger præsteret 38.376 timer, hvilket divideret med et månedligt timetal på 160 (37 timer om ugen) giver 239,85 mandemåneder.

239,85 multipliceret med 32.897,45 kr. giver 7.890.454,15 kr.

9. Parternes argumentation

9.1. Klager har navnlig anført, at det ikke kan være rigtigt, at de bulgarske medarbejdere kun har arbejdet 37 timer om ugen mandag til fredag, sådan som det fremgår af sagens bilag J, som er lavet af CLS. Virksomheden har som anført i klageskriftet på organisationsmødet den 20. december 2023 selv oplyst, at disse timesedler ikke udgør dokumentation for arbejdet på pladsen, men er lavet for over for bygherren at dokumentere, at der som minimum var præsteret de timetal, som fremgår af bilag J. Indholdet i bilag J stemmer da heller ikke overens med indholdet i bilag H. Indholdet i bilag J stemmer heller ikke med de observationer, som er gjort af 3F's medarbejdere, eller de forklaringer, som er afgivet af naboer og 3F's medarbejdere.

Det har formodningen mod sig, at medarbejdere fra Bulgarien på midlertidigt arbejdsophold i Danmark kun skulle arbejde 37 timer i ugen. Virksomheden har påstået, at der er indgået arbejdstidsaftaler med medarbejderne, men har på trods af gentagne opfordringer ikke fremlagt nogen.

Der er arbejdet mange flere timer end 37 timer mandag til fredag, ligesom der er arbejdet i weekenden og på sønehelligdage og overenskomstmæssige fridage. Selv om der har været en anden virksomhed på pladsen, der har gravet kabler ned, er det ikke til at tage fejl af, at det arbejde, som F's medarbejdere og naboerne har set og hørt, er arbejde udført ad CLS.

2023 faldt påsken i uge 14. Torsdag den 6. april, Skærtorsdag, og fredag den 7. april, Langfredag, arbejdede 20 mand på pladsen ifølge bilag J s. 37-40. Mandag den 10. april, 2. påskedag, arbejdede 17 mand på pladsen ifølge bilag J s. 41-42. Ifølge bilag H blev der arbejdet alle tre påskehelligdage og lørdag den 8. april.

Om 1. maj oplyser virksomheden i bilag J s. 71-72, at det præsterede arbejde den dag mindst udgjorde 17 mand 08.00-16.30. I 2023 var fredag den 5. maj Store Bededag; ifølge bilag J s. 79-80 var 22 mand på arbejde den dag. I 2023 var Kr. Himmelfartsdag torsdag den 18. maj;

ifølge bilag J s. 97-98 var 26 mand på arbejde den dag. Grundlovsdag 5. juni var 23 mand på arbejde ifølge bilag J s. 121-122.

Der har været arbejdet om lørdagen, sådan som vidnerne har forklaret, og som virksomheden selv har registreret i bilag H.

Virksomheden har udleveret nærmere oplysninger om 9 medarbejdere. 3F's medarbejdere har talt med medarbejderne på pladsen og fået oplyst, at de arbejder mandag-fredag 9,5 timer og 7 timer lørdag. Efter 3F-medarbejdernes og naboers observationer og forklaringer er der i hvert fald ikke arbejdet mindre. Det er derfor lagt til grund for beregning af, hvad de 9 medarbejdere mindst skulle have haft betalt. Herfra er trukket, hvad der er udbetalt af løn og indbetalt i pensionsbidrag. Indklagede er ikke fremkommet med noget, som på nogen måde understøtter, at der skulle være sket overarbejdsbetaling for overarbejde på hverdage, lørdage eller sønehelligdage til trods for opfordring til dokumentation deraf. Virksomheden er på trods af opfordringer heller ikke fremkommet med nogen form for dokumentation af, at medarbejderne har fået feriebetaling eller særlig opsparring. Der er intet herom i de bulgarske lønsedler, bilag N2 s. 18 og 20, bilag N3 s. 23 og 25. Ud fra en beregning af, hvad hver enkelt af de 9 har fået betalt for lidt, er der beregnet en besparelse pr. mandemåned.

Den besparelse er ekstrapoleret ud på samtlige 83 medarbejdere, som har arbejdet på projektet i perioden. Den samlede arbejdsmængde er opgjort. Virksomheden er observeret på pladsen fra begyndelsen af januar 2023 og har indbetalt bidrag til PensionDanmark for medarbejdere på pladsen i hele januar 2023. Ved opgørelsen af arbejdsmængden er det lagt til grund, at virksomheden har arbejdet på pladsen fra den 4. januar til den 30. september 2023. Ud fra virksomhedens oplysninger om antal medarbejdere på pladsen dag for dag i bilag J suppleret med oplysningerne om præsterede timer i bilag H og indbetalingerne for januar og februar til PensionDanmark i nyt bilag K har der i hvert fald været præsteret arbejde svarende til 239,85 mandemåneder på pladsen. Den samlede besparelse for alle måneder er beregnet ud fra den gennemsnitlige månedlige besparelse på de 9. Afgørende er ikke beregningerne, som er baseret på antagelser, men at virksomheden har opnået en besparelse ved, at der kun er betalt minimalløn for 37 timer om ugen, selv om der er arbejdet mange flere timer på hverdage, arbejdet på lørdage og sønehelligdage mv., ikke er betalt feriegodtgørelse eller særlig lønopsparing og betalt for lidt i pensionsbidrag.

9.2. Indklagede har indledningsvist anført, at virksomheden trods utallige opfordringer kun har medvirket meget sporadisk. Virksomheden har ikke meddelt DI sin stillingtagen til sagen eller forsynet DI med efterlyst dokumentation, som DI har kunnet bringe ind i sagen. Det kan ikke af det foreliggende materiale ses, om der er betalt overtid for helligdage, ligesom der også er andet, som kunne være oplyst.

Der foreligger imidlertid ikke et tilstrækkeligt sikkert grundlag for et så højt krav, som det klager har rejst. Forskellen mellem virksomhedens timesedler med 37 timer om ugen og 3F's beregning ud fra 9,5 timer mandag-fredag, også på overenskomstmæssige fridage/helligdage, 7 timer lørdag, er meget voldsom, og der er ikke i de afgivne forklaringer et blot tilnærmelsesvist tilstrækkeligt sikkert grundlag for at antage, at der har været arbejdet i det omfang, som 3F hævder. Det er en kæmpeplads, og det er uklart, både hvad CLS og andre firmaer har lavet på pladsen. Uanset virksomhedens kun sporadiske medvirken til sagens oplysning skal der foreligge et tilstrækkeligt sikkert grundlag for opgørelsen af det præsterede antal arbejdstimer. Indklagede har herved henvist til afgørelserne FV2016.0123 og FV2017.0118.

Der kan ikke foretages ekstrapolering (opskalering) fra 9 medarbejdere og op til 83 medarbejdere. Dertil er grundlaget alt for usikkert. Der er ingen af medarbejderne, som har afgivet forklaring. Virksomheden har fremlagt et omfattende materiale dækkende samtlige medarbejdere på pladsen i det meste af perioden med medarbejdernes underskrevne angivelser af at have været på pladsen mandag-torsdag 08.00-16.30, fredag 08.00-16.00.

En opgørelse af en eventuel besparelse må følge de principper, herunder de metoder og elementer, som efter den relativt omfattende voldgiftspraksis på området lægges til grund for en differencekravsregning. Mindstebetalingssatsen skal lægges til grund, og besparelsen ved manglende indbetaling af pensionsbidrag angår alene virksomhedens andel. Hvad der er betalt, skal fradrages. Det, som kan ses betalt af virksomheden, indgår i 3F's beregninger.

10. Opmandens begrundelse og resultat

10.1. Sagens problemstilling og bedømmelsesgrundlag

Den indklagede virksomhed, CLS Solar Services Ltd., er hjemmehørende i Bulgarien. Efter det materiale, som virksomheden har fremlagt under det fagretlige forløb, lægges det til grund, at virksomheden i Bulgarien har ansat bulgarske medarbejdere på bulgarske kontrakter og i

overensstemmelse hermed udstationeret dem til arbejde med opførelse af solcelleanlæg i Danmark og i den forbindelse udfærdiget danske ansættelsesbeviser.

Sagen angår arbejde i perioden januar-september 2023, hvor virksomheden var medlem af arbejdsgiverorganisationen Dansk Industri Overenskomst III. Som medlem var virksomheden forpligtet til at aflønne de udstationerede medarbejdere i overensstemmelse med den kollektive overenskomst, Bygge- og Anlægsoverenskomsten, som er indgået af DIO III med fagforeningen Fagligt Fælles Forbund og indeholder løn- og arbejdsvilkår for det arbejde, som de udførte. De pågældende medarbejdere er ikke medlemmer af 3F, som derfor ikke på deres vegne kan forfølge krav om efterbetaling af, hvad de efter ansættelsesaftaler og overenskomst måtte have krav på og ikke har modtaget. Virksomheden har imidlertid over for 3F været forpligtet til at efterleve overenskomsten også ved beskæftigelse af uorganiseret arbejdskraft, herunder de udstationerede bulgarske medarbejdere. Tilsidesætter virksomheden denne pligt, udløser det en ret for 3F til at afkræve virksomheden betaling af den besparelse, som virksomheden har opnået ved at betale medarbejderne mindre, end hvad den efter overenskomsten mindst skulle have betalt.

For bedømmelsen af den foreliggende tvist herom er det af afgørende betydning, hvilken arbejdsmængde/arbejdstid de udsendte medarbejdere har krav på vederlæggelse for, hvilken betaling de efter overenskomsten mindst skulle have, og hvad de faktisk har modtaget.

Erfaringsmæssigt er det for en virksomhed i byggebranchen i almindelighed ganske enkelt at redegøre pålideligt, sammenhængende og fyldestgørende for arbejdsomfang, arbejdstid og betaling af vederlag i form af løn, feriegodtgørelse, særlig lønopsparing og pensionsbidrag med respekt af gældende kollektive overenskomst

I den foreliggende sag har den indklagede virksomhed afgivet oplysninger og under det forudgående fagretlige forløb fremlagt en del materiale, som imidlertid ikke indeholder en sådan redegørelse.

Materialet er ikke fyldestgørende. Virksomheden har valgt ikke at efterkomme alle aftaler og pålæg om fremlæggelse af materiale under den forudgående fagretlige proces.

Det materiale, virksomheden har fremlagt, og de oplysninger, som virksomheden har afgivet, er ikke sammenhængende.

De 5 udvalgte medarbejdere, hvis arbejdstider i perioden 10. februar-30. april 2023 er oplyst af virksomheden i bilag H, er også omfattet af virksomhedens fremlagte tidsskemaer for perioden 13. marts-30. september 2023. Ifølge bilag J har de kun arbejdet mandag-fredag, ifølge bilag H de fleste lørdage. Timetallene mandag-fredag for de 5 medarbejdere i de to bilag er forskellige.

På organisationsmøder den 31. maj og 20. december 2023 har virksomheden oplyst, at når medarbejderne ikke kunne udføre arbejde på grund af regnvejr, udførtes de tabte timer på andre tidspunkter, hvilket påførtes timesedlerne. Alle medarbejdere har imidlertid ifølge timeskemaerne (bilag J) arbejdet de samme ugentlige 37 timer hele perioden. Vidnerne har afgivet forklaring om, at regnvejr påvirkede arbejdsintensiteten på pladsen. 2023 var et år med usædvanligt mange nedbørsdage og skybrud i Danmark. De fremlagte timesedler for perioden 13. marts-30. september 2023 indeholder ingen afvigelse overhovedet.

På organisationsmødet den 31. maj 2023 oplyste virksomheden, at der var indgået arbejdstidsaftale med hver enkelt medarbejder. Der er imidlertid ikke fremlagt nogen på trods af opfordring dertil.

Virksomheden har valgt uden oplysning om gyldig grund at udeblive fra den mundtlige forhandling og således valgt ikke at ville bidrage til sagens oplysning ved afgivelse af forklaring med kendskab til størrelsen af det rejste krav og underliggende antagelser om arbejdsomfang/arbejdstid og omfang af sket betaling. Virksomheden har klart tilsidesat sin overenskomstmæssige pligt til at bidrage til sagens oplysning, hvorfor tvivl om faktum, som kunne være undgået ved, at virksomheden havde bidraget til sagens oplysning, som den skulle, kommer virksomheden til skade i overensstemmelse med dansk rets almindelige regler om processuel skadevirkning og bevis.

10.2. Arbejdsperioden

Det blev på organisationsmøde den 31. maj 2023 oplyst, at arbejdet på pladsen i By 1 begyndte den 9. marts 2023. Det fremgår imidlertid af det materiale, som virksomheden har fremlagt, at den har haft folk på pladsen i By 1 i perioden februar-september 2023 (bilag H og bilag J). På

baggrund af virksomhedens indbetaling af pensionsbidrag til PensionDanmark vedr. By 1 for januar og februar 2023 (nyt bilag K) og de afgivne forklaringer lægges det til grund, at virksomheden har arbejdet på pladsen i perioden 2. januar-30. september 2023.

10.3. Arbejdsstyrken

Efter størrelsen af de indbetalte pensionsbidrag for januar og februar 2023 (nyt bilag K) lægges det til grund, at bemanningen i løbet af januar kom op på 8 mand, og at den i løbet af februar blev øget til 16 mand. På organisationsmødet den 31. maj 2023 blev det oplyst, at ”der er p.t. 18 mand på pladsen, færre i begyndelsen”. Ifølge arbejdstidsskemaerne fremlagt af virksomheden under det forudgående fagretlige forløb (bilag J) var der onsdag den 31. maj 20 mand på arbejde. Antal medarbejdere ifølge bilag J om onsdagen uge for uge i ugerne 11-39 er angivet foran i slutningen af afsnit 5. Udviklingen i antal ifølge bilag J er forenelig med, hvad der i øvrigt foreligger oplyst. I overensstemmelse med oplysningerne fra virksomheden lægges det derfor til grund, at virksomheden gennemsnitligt måned for måned i hele måneden har haft følgende antal mand på pladsen:

Januar	8
Februar	16
Marts	18
April	17
Maj	24
Juni	27
Juli	45
August	35
September	52

10.4. Arbejdsmonstret

Klager hævder med henvisning til samtaler med medarbejdere på pladsen og bevisførelsen i øvrigt, at arbejdstiden har været 9,5 timer om dagen mandag-fredag, 7 timer lørdag.

Indklagede har henvist til virksomhedens oplysninger på organisationsmøderne om, at der er arbejdet 37 timer om ugen, og henvist til, at det fremgår af arbejdstidsskemaerne for perioden marts-september, bilag J, at der er arbejdet 37 timer om ugen, 7,5 timer om dagen mandag-torsdag, 7 timer fredag.

Virksomheden har med kendskab til klagers standpunkt i klageskriftet valgt ikke at gøre brug af muligheden for under voldgiftsbehandlingen at bidrage yderligere til sagens oplysning.

Der er efter bevisførelsen ikke et tilstrækkeligt sikkert grundlag for at lægge til grund, at der har været arbejdet, sådan som virksomheden har søgt dokumenteret med fremlæggelse af tidsskemaerne i bilag J, der som nævnt ikke stemmer overens med det ligeledes af virksomheden fremlagte bilag H.

Efter bevisførelsen lægges det til grund, at muligheden for at arbejde med at opføre anlægget på pladsen har været påvirket af vejrlig, og at arbejdet på pladsen har varieret efter nedbørsforholdene.

E fra 3F har været forbi pladsen adskillige gange og har løbende registreret dato, klokkeslæt og antal observerede medarbejdere fra virksomheden.

På den anførte baggrund, herunder de registrerede observationer, og under hensyn til naboernes forklaringer lægges det til grund, at det har været almindeligt forekommende, at der mandag-fredag er arbejdet mere end i tidsrummet 08:00-16:30, og at der er arbejdet lørdag, undertiden også søndag. Der er imidlertid ikke fornødent sikkert grundlag for at antage, at der har været arbejdet i et omfang og uden afvigelse som hævdet af klager.

10.5. Arbejds mængden

Der er foran i afsnit 10.3 redegjort for, hvad virksomhedens gennemsnitlige bemanning måned for måned i perioden januar-september 2023 må antages at have været. Rundt regnet svarer dette til 26 mand i gennemsnit i hele perioden. Den samlede arbejds mængde udgør sammenlagt 240 mandemåneder, svarende til, hvad klager har opgjort den til.

Er der arbejdet med en normal ugentlig arbejdstid på 37 timer fordelt på ugens fem første dage, sådan som det er angivet i virksomhedens arbejdstidsskemaer i bilag J, svarer det til ca. 38.000 arbejdstimer. Efter det foran i afsnit 10.4 anførte må den præsterede arbejds mængde antages at have været større.

Er der arbejdet mandag-lørdag med en ugentlig arbejdstid på 54,5 timer excl. betalte pauser ved overarbejde som hævdet af 3F svarer det til ca. 56.000 arbejdstimer excl. betalte pauser,

58.000 incl. betalte pauser. Efter det foran i afsnit 10.4 anførte kan det ikke lægges til grund, at der har været arbejdet i dette omfang.

10.6. Virksomhedens besparelse

Klager har for hver af de 9 medarbejdere, som virksomheden har udleveret nærmere oplysninger om, foretaget en opgørelse af, hvad virksomheden har betalt for lidt i forhold til, hvad der mindst skulle have været betalt efter overenskomsten. Opgørelsen er baseret på, at de har arbejdet de dage, som fremgår af det materiale, virksomheden har fremlagt, men 9,5 timer mandag-fredag, 7 timer lørdag. Beregningen af, hvad der skulle være betalt, er sket ud fra overenskomstens mindstebetalingssatser, og med forbehold for den arbejdstid, som klager har lagt til grund, fører beregningen til, hvad der efter overenskomsten mindst skulle være betalt. Herfra er trukket, hvad klager har anset for betalt, hvilket – og det er parterne enige om – er alt, hvad der er dokumentation for, at der er betalt. Med det nævnte forbehold vedrørende arbejdstid og forbehold for, hvad medarbejderne har fået udbetalt, er klagers opgørelse for hver af de 9 medarbejdere udtryk for, hvad virksomheden i forhold til hver af disse har sparet ved at have betalt for lidt i forhold til, hvad der efter overenskomsten mindst skulle være betalt.

Med hensyn til, hvad virksomheden har betalt, er der ikke grundlag for at antage, at der er betalt mere end det, som er dokumenteret, dvs. betaling af mindstetimelønnen for det antal timer, som virksomheden har taget med på lønsedlerne.

Hvad feriebetaling og særlig lønopsparring angår, bemærkes, at posterne optræder på de danske lønsedler, dog med nogle mærkelige procenter og tal, men de findes ikke på de bulgarske lønsedler, og virksomheden har trods opfordring dertil ikke fremlagt nogen dokumentation for betaling deraf. Det lægges derfor til grund, at de 9 medarbejdere ikke har fået feriebetaling eller særlig lønopsparring.

De 9 har været tilfældigt udvalgt for derved at få et dækkende billede af forholdene for alle medarbejdere som helhed. Virksomheden er ikke fremkommet med oplysninger om, at der foreligger særlige forhold for disse medarbejdere, som indebærer, at de ikke samlet set kan anses for repræsentative, selv om virksomheden har haft rigelig mulighed derfor. Det lægges derfor til grund, at virksomheden ikke har betalt feriegodtgørelse eller særlig lønopsparring til medarbejderne.

Det er allerede på denne baggrund klart, at virksomheden har betalt mindre, end hvad den efter overenskomsten mindst skulle, og herved har opnået en betydelig besparelse.

Antages der at have været arbejdet, som hævdet af virksomheden, 37 timer om ugen til minimalløn efter overenskomsten, indebærer det, at der for den samlede arbejdsmængde på 240 mandemåneder i løn ville blive optjent ca. 5.250.000 kr. Feriegodtgørelse og særlig lønopsparing heraf, 25,4 %, udgør ca. 1.325.000 kr.

Ud fra samme forudsætning har virksomheden også, når der ses på de 240 mandemåneder, opnået en besparelse vedrørende pensionsbidrag. Ud fra den nævnte lønsum skulle der i alt som virksomhedens andel i perioden have været indbetalt omkring 625.000 kr. til PensionDanmark. I alt er der indbetalt 334.497 kr., jf. nyt bilag K. Rundt regnet foreligger der en besparelse på i hvert fald 275.000 kr.

Der er ifølge virksomhedens egne oplysninger i bilag J arbejdet på søgnehellidage og overenskomstmæssige fridage den 6. april (20 mand), 7. april (20 mand), 10. april (17 mand), 1. maj (17 mand), 5. maj (22 mand), 18. maj (26 mand) og 5. juni (23 mand). Der er ingen dokumentation for, at der er betalt overarbejdsbetaling for disse dage. Rundt regnet foreligger der herved en besparelse på knap 150.000 kr.

Der er betydelig usikkerhed med hensyn til, hvad der har været af arbejde ud over de 37 timer mandag-fredag, og hvad der har været af lørdagsarbejde. Forskellen mellem parternes arbejdstidsopgørelser – 37 timer contra 54,5 timer (57,5 timer incl. betalte pauser) om ugen – er voldsom, også økonomisk. Prisen for 1 mand 7 timer lørdag er incl. overenskomstmæssige tillæg ca. 2.500 kr., for 20 mand således 50.000 kr. Prisen for yderligere 2 timer én dag mandag-torsdag er incl. overenskomstmæssige tillæg ca. 500 kr., for 20 mand således ca. 10.000 kr. Og sagen angår i gennemsnit 26 mand i 29 uger med 29 lørdage.

Klager støtter sin opfattelse på det materiale, som klager har fremlagt under det forudgående fagretlige forløb, og navnlig på en 3F-medarbejders registrerede observationer og de afgivne forklaringer. Indklagede støtter sin opfattelse på det materiale, virksomheden har fremlagt, særligt bilag J. Pålideligheden af det materiale, virksomheden har fremlagt under det forudgående fagretlige forløb, svækkes imidlertid af uoverensstemmelserne mellem bilag H og

bilag J. Det må også komme virksomheden til skade, at den ikke er mødt frem og har afgivet forklaring under sagen.

Det må efter bevisførelsen anses for utvivlsomt, at der har været mandage-fredage, hvor der er arbejdet mere end 7,5/7 timer, og lørdage, hvor der har været arbejdet et antal timer. Den besparelse, som virksomheden herved har opnået, må ansættes skønsmæssigt. Efter alt foreliggende findes besparelsen passende at kunne ansættes til 2.000.000 kr.

Virksomheden findes herefter i alt at have opnået en besparelse ved underbetaling i forhold til overenskomsten på 3.750.000 kr., som den derfor skal betale til 3F.

Thi bestemmes:

CLS Solar Services Ltd. skal til Fagligt Fælles Forbund inden 14 dage betale 3.750.000 kr. med procesrente fra den 26. marts 2024.

Hver part bærer egne omkostninger ved sagens behandling og halvdelen af udgiften til opmand.

Børge Dahl